

Don Vicent no era Unamuno

Tot i els interessos d'alguns polítics actuals d'introduir Blasco Ibáñez en la Generació del 98, l'autor de 'La Barraca' sempre va anar a la seva: el seu ferm republicanisme el distancià del transcendentalisme dels intel·lectuals per actuar directament des del diari 'El Pueblo'.

L'efemèride és l'oportunitat d'exhumar grandiosament noms insignes oblidats, per lapsus o per prohibició de mandats anteriors. Però l'efemèride també dona joc a l'oportuna expressió de la redempció cristiana: allò que ahir era políticament incorrecte, avui, des de la nostàlgia i la piadosa bondat, cau bé...

Diuen que el temps tot ho esborra, que fins i tot els proscrits

troben el perdó en la celebració. Això al País Valencià ha esdevingut un acte habitual dels gestors de la cultura institucional. A Max Aub, l'han transportat solemnement i amb tots els honors a l'altre costat de la corda. Diguem que no deixa de ser una apropiació indeguda, de guant blanc, justificada per un oberturisme del règim i una liberalització dels punts de mira. Aub sofrí desterrament i deportació

africana, s'exilià perquè no li tocà més remei, perquè els predecessors de la dreta que ara governa, manaven a colps de bastó. Això és igual; avui, a Max Aub, li despleguen l'estora vermella al seu pas, sense mirar, ni tan sols de reüll, la penúria sofrida en els camps de concentració. Ai, si alçara el cap...!

Però enguany una altra figura, don Vicent Blasco Ibáñez, bandera del republicanisme més abrandat, ha caigut en les celebracions populars—del Partit Popular, s'entén—. Revolucionari contundent, radicalment republicà, anticlerical i anti tot el que fera falta, don Vicent Blasco Ibáñez haurà de suportar enguany el centenari de *La barraca*, la seua gran novel·la del cicle valencià. Un centenari, d'una altra banda, parcial. Per l'equip municipal de la ciutat de València encarregat dels actes, don Vicent fou exclusivament un insigne escriptor de tòpics de la nostra terra. Ni polític ni periodista, ni l'*enfant terrible* que desbaratava a garrotades els rosaris de l'aurora; ni tan sols un dimoni anticatalà. La senyora Barberà és piadosa, què hi farem!

La Diputació també hi ha aportat el seu gra de sorra. La institució provincial s'ha mostrat, en aquesta ocasió, més plural i la seua celebració particular tracta, malgrat la diferència política, els aspectes més "desavinents" de don Vicent: la seua prosa periodística incendiària d'*El Pueblo* o el seu mandat com a diputat

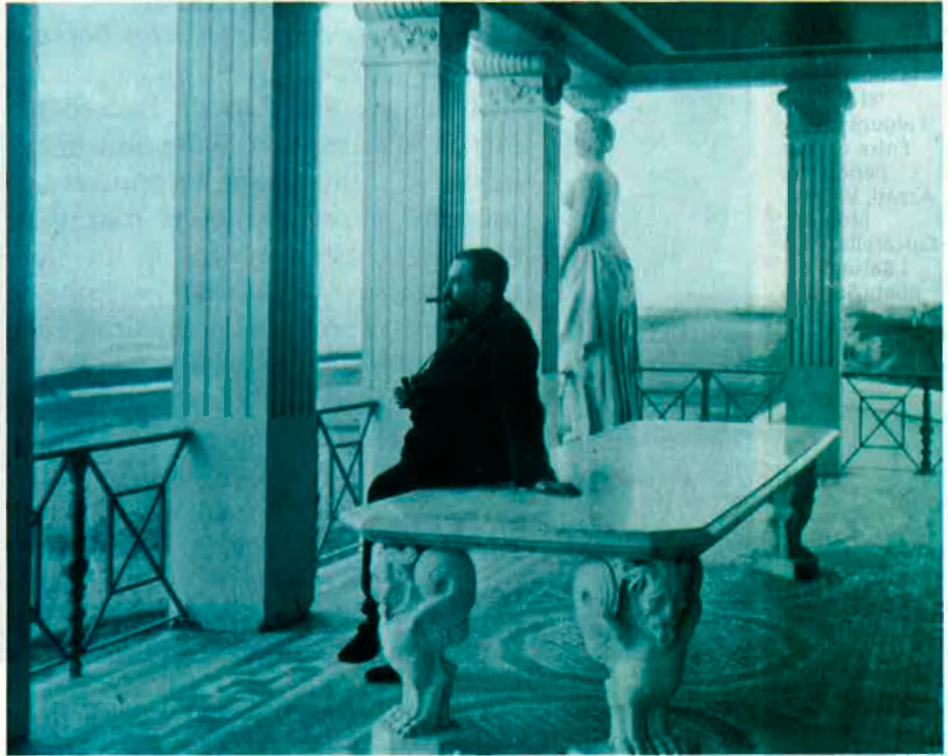

Al centre de la fotografia, Blasco Ibáñez amb Miguel de Unamuno a la terrassa d'un café madrileny. La cort intel·lectual de la "Generació del 98" va menysprear Blasco pel fet de ser un escriptor de segona.

republicà per la ciutat de València.

Però la contribució fonamental de la Diputació ha estat, a falta de condecoracions pòstumes, la d'incloure l'escriptor valencià en aquella nebulosa i desfasada generació del 98. La Diputació ha patrocinat les primeres edicions anotades de *La barraca* i *Entre naranjos*, a càrrec de Josep Mas i Maria Teresa Mateu, que ha publicat l'editorial Càtedra. En el pròleg d'*Entre naranjos*, Mas i Mateu inclouen, de manera ben poc fundada, don Vicent en la generació del 98. Aquest és el tribut que reten a un republicà en el centenari de *La barraca*, quan l'epítet "generació del 98" fou encunyat per Azorín en el diari conservador *ABC* devers l'any 1913. Resulta xocant, doncs, d'una banda, que, don Vicent, l'incloguen, pel simple fet de ser coetani, en un grup fictici en el qual alterna amb un Azorín periodista del diari *ABC* i diputat conservador, amb un Maeztu postulator de tesis pre-feixistes, o amb un Miguel de Unamuno més marejat que no cap altra cosa; i d'una altra, que en els temps que corren continue perpetuant-se en la història literària una periodització estantíssima, tan torbadora i confusionista com la de "generació del 98".

Però hi ha més: don Vicent, des d'aquella cort intel·lectual, fou mensytreat pel fet de ser un escriptor de segona. Massa planer, Blasco partia, literàriament, del fet viu, de la realitat, i no d'una digestió intel·lectualitzada d'aquesta. Josep Pla no hi estalvià paraules: "Blasco era un home que en l'ambient literari del seu temps, a Madrid, tingué una oposició tan reticent, astuta i freda, que no pogué fer ni una falta de sintaxi ni d'ortografia". Joan Fuster també li dedicà algunes ratlles: "En aquestes noves novel·les, Blasco s'embolica en les disquisicions de la 'decadència de Espanya', que per aquests dies tramaven els homes de la 'generación del 98'. Blasco Ibáñez ho feia, 'republicà de pedra picada', lluny de la nebulosa i permanent vacil·lació que caracteritza els Unamunos, els Azorins

i els Barojas". Però sobre el Blasco escriptor pesava sempre l'acaparadora personalitat del "diputat del populatxo", contundent i directe, simplista i, per aquest motiu, pròxim al poble. Potser el paper de periodista i polític lligat a la realitat mateixa del moment, a la vida mateixa, va jugar contra la seua consideració d'escriptor i intel·lectual en el cenacle castís. Blasco va seguir el pronunciament clar i directe de l'Emile Zola de *J'accuse*. El valencià, com Zola, acusà i féu la guerra des del front periodístic; els autoproclamats intel·lectuals, contràriament, tan sols hi jugaren.

Don Vicent i el desastre.

També és cert que aquests "honors pòstums" d'incloure el pobre don Vicent en la generació del 98 contenen una astuta solvència política. Permeten de lligar, de retrec, dues efemèrides (el centenari de *La barraca* i el centenari de la pèrdua colonial de les Antilles) i situar així l'escenari valencià en plena "actualidad nacional" i en el punt de mira de l'opinió pública. Però, què tingué a veure Blasco Ibáñez amb la guerra d'Espanya? Si alguna cosa era, que ho fou, és

anticolonial, "un propagandista, un modesto sembrador de rebel·día contra lo existente", deia ell mateix. És clar que era conscient de la catalèpsia que sofria Espanya i el que significava la guerra de Cuba, però, a don Vicent, l'obsedia el poble, la carn humana anònima, físicament palpable, més que no la recerca de solucions etèries en els annals de la casticitat i de *lo español*. Des de la pàgina d'*El Pueblo* denunciava la injustícia d'una guerra que es cobrava només les vides dels qui no podien pagar els sis mil rals que costava l'exempció. "Me duele Espanya", pronuncià algun soci d'aquell club petit-burgès d'intel·lectuals del 98 poc més que umbilicals. Veien en el "desastre" el fruit de la decadència d'un imperi "donde nunca se pone el sol" i sofrien en la pròpia pell les ànsies d'eradicar els mals d'Espanya: el caciquisme, les corrupteles polítiques, l'analfabetisme... Don Vicent, menys transcendent, hi veia les morts del poble que havia de lluitar per defensar uns interessos aliens i que, si batallava per res, era, des de l'antimilitarisme, l'anticlericalisme i l'anticaciquisme, per establir un regne amb dues divinitats:

Vicent Blasco Ibáñez en la terrassa del seu xalet de la Malva-rosa. L'edifici, restaurat fa poc, ha passat a ser casa-museu de l'escriptor.

Nosaltres i el 98

ARXIU

Blasco Ibañez en la platja de València, amb la redacció de 'El Pueblo' i alguns amics. Entre ells, els periodistes Azzati, Vinaixa, Monfort, Curcarella, Payà i Baixauli i el poeta Serrano Clavero.

Ciència i Justícia Social. Quant al conflicte colonial, Blasco iniciava la campanya antiamericana al diari *El Pueblo* amb un primer escrit, "Carne de pobres", devers l'any 1895: "La obrera de las ciudades, la sencilla labradora, mira en estos días con rabia y con envidia a la dama más o menos elegante que pasa ante ellas. No le envidian su bienestar ni las galas que ostenta, sino la fortuna que le permite ser madre, con la certeza de que un punado de billetes evitará que le arribaten su hijo". Poc més tard, publicava un altre article, "El rebaño gris", que afegia més llenya al foc: "Hace falta carne

humana en los hospitales; las fiebres antillanas, el feroz vómito negro están hambrientos de víctimas, y allá va con rumbo a las Antillas nuestra juventud robusta, arrancada al trabajo de los campos, a la industria de las ciudades, para caer exánime en la manigua". O també cal destacar l'agressivitat de "Honor y poca vergüenza": "Esos que hablan de la sublimidad y grandeza de sacrificarse por la patria, dicen verdad, pero se les olvida anadir que cuando en tal sacrificio se toleran exclusiones mediante el dinero, cuando impera la ley de castas, y sólo al pobre es a quien toca perecer, tal

sublimidad desaparece, y sólo queda una esclavitud tan odiosa como repugnante".

Aquestes i més paraules per l'estil li costaren un consell de guerra i dos anys de presó correccional. Era el preu del compromís. I, ara, a don Vicent, li han concedit l'indult i li pegen medalles; i li l'han concedit i li les pegen els mateixos que el van sentenciar; a condició, això sí, que només parles dels quadres de costums valencians, d'aquell "Levante feliz" i florit, tòpic i innocent. Ai, si don Vicent alçara el cap!

Eliseu T. Climent

La princesa de Babilònia

Voltaire

Aquest conte espantant és un viatge rodó per l'espai i pel temps que va integrant en una ruta perfectament programada els múltiples mòbils del patriarca de les Illes. La història plasmada en el conte té un doble final feliç a Sevilla i a Babilònia.

Edicions de 1984
"Butxaca", 19

Petit vocabulari polític de marxisme

A. Van den Eynde

El llenguatge polític és un instrument que es desgasta i es deforma molt amb l'ús. Potser és perquè les paraules emprades en política van associades a les nostres aspiracions col·lectives més urgents.

Edicions de 1984
"Butxaca", 20

